

Les bogeries que la tardor li fa al Montseny

Guerau de Liost, pare del filòsof Jaume Bofill, va escriure aquest vers, que es llegeix en una pedra prop de la Font Bona de Sant Marçal del Montseny. El massís del Montseny és una cadena muntanyosa desmembrada dels abruptes Pirineus que baixa cercant els blaus mediterranis; s'allarga per la Selva i es capbussa, com un nedador, quan arriba a Blanes, on pren el nom de Sa Palomera, l'últim rocós contrafort esqueixat de la serra i que ja té els peus ficats al mar. El massís fou el gran rebost en el període de les glaciacions, quan una immensa capa de glaç va pavimentar la terra d'Europa matant-ho tot; només aquí, al Montseny, un punt geogràfic català entre el mar i la muntanya, quedà arrecerada la flora i la fauna. En començar a desglaçar-se van anar repoblant-se totes les terres d'Europa. Ara, el Montseny és encara un mostrari d'arbres del cor d'Europa i de la franja marítima: l'avet, el faig, el roure, l'alzina, el suro, el bedoll, el pi, el freixe, l'olivera, el pomer, la figuera. La fauna, però, va desaparèixer no pel canvi climàtic sinó per la necessitat humana a l'hora d'alimentar-se. Els fòssils revelen que hi vivien l'ós, el cérvol, la daina, l'àguila i altres espècies animals. De l'aigua que brolla de la Font Bona neix la Tordera, que se'n va atormentada rostos avall, rabent, i salta per barrancs, grenys i penyes; fa petites cascades, descansa en recollits gorgs; a l'estiu ens banyàvem en aquests tolls de les fondàries, espais ombrívols quasi foscos, envoltats per la vegetació uberosa del ramatge del faig que no deixava filtrar ni un raig de sol. Després d'aquestes parades, la Tordera avança calmosa i va recollint cabals d'afluents, recs i corrents subterranis; transporta tota l'aigua fins a desembocar-la en el delta de la Tordera, entre Blanes i Malgrat de Mar. Els romans van posar al Montseny el nom de Mont Signus, muntanya del senyal. Servia de guia als navegants romans per determinar la posició exacta en què es trobaven, ja que, gràcies a la seva majestuositat, s'albira des de gran part de la geografia catalana. També és el massís més elevat de la Serralada Prelitoral Catalana. Aquesta serralada regala moltes imatges ben diferenciades: hi ha la bellesa feréstega, que s'observa a l'hivern en els pics rocosos del massís, en els costers pedregosos i en les antigues glaceres. L'erupció granítica de les Agudes del faig desvestit posa ferotgia a tot l'indret; cada any aquest fet botànic passa quan cauen les fulles de les fagedes i només resten les dels avetars, rouredes, aulets i suredes. El Montseny suau, dolç, és el primaveral dels verds tendrals i dels glaucs; és quan els arbres s'hi posen de debò i fan sortir fulles a les branques. La natura estrenada, tan espessa en les rames, tapa la geologia i esdevé una dansa botànica de colors i formes. A la tardor, el Montseny viu un daltabaix, una gran commoció escènica, perquè les fagedes s'esfullen i els arbres esquelètics permeten veure la ferocitat dels pics de les carenes. A finals d'octubre i primeres setmanes de novembre, els contrastos cromàtics són vius: els grocs, els taronges i els vermells estan encesos, però els ocres es van apropiant del paratge, que deixa de ser policromàtic. Les Agudes té la forma de la muntanya de les que dibuixàvem quan érem petits. Bromejo: no se sap si les Agudes s'assembla a la piràmide que de petits dibuixàvem o és al revés: si la imatge sobre el paper imita les Agudes. Aquesta va ser una qüestió que va neguitejar molt Pablo Picasso, i una vegada, després de pintar de mala gana un retrat a una senyora, aquesta, enfadada, li va comentar que la dona pintada sobre la tela no era ella, i el pintor la va desmentir afirmant que no és la figura la que s'ha de semblar a vostè, és vostè qui ha de ser la persona representada en el quadre. Si bé Heràclit d'Efes va assegurar que l'art imita la natura, pel que observem en les manifestacions literàries i cinematogràfiques ho podríem capgirar tot, assegurant que és la natura que imita l'art. Conan Doyle, contemplant el nostre exemple, sentencià: «És la naturalesa humana la que imita l'art i la ficció». Ara, en plena estació autumnal, tot el massís s'ha dramatitzat amb nous colors, i els dits dels vents van trencant les fulles seques del faig. Amb la fageda despullada de fullareda, el Montseny transparenta, esdevé espatat, agressiu; l'exaltació tel·lúrica de les Agudes és tan rovellosa que es diria que està feta de coure, i sols la blanca neu de l'hivern, que encasqueta les carenes, aconsegueix suavitzar la seva duresa. El sotabosc és una catifa espessa de fulles mortes, on els fongs i les matèries orgàniques van creant detritus tan necessaris per conservar la bona salut del bosc, i són els que ens regalen els millors bolets; però aquest any, no.